

Μια άγνωστη φωτογραφία του Καρυωτάκη

▶ **Αν και** ο αμφιλεγόμενος βιογράφος του Κ.Γ. Καρυωτάκη, ο φιλόλογος Χ.Γ. Σακελλαριάδης διαβεβαιώνει επανειλημμένα και κατηγορηματικά ότι τα κατάλοιπα του ποιητή έχουν «αφανισθεί» και οι Γ.Π. Σαββίδης, Ν.Μ. Χατζηδάκη και Μ. Μπισού, συγγραφείς της *Χρονογραφίας* του, εικάζουν ότι η δεύτερη έκδοσή της (Αθήνα 1989) δύναται να θεωρηθεί «στην ατέλειά της, τελική», φαίνεται πως η αρχαική έρευνα είναι σε θέση να φέρει στο φως κι άλλα λανθάνοντα τεκμήρια της βραχείας και τραγικής

ΤΟΥ ΘΑΝΑΣΗ Β. ΚΟΥΓΚΟΥΛΟΥ

ζωής του αυτόχειρα της Πρέβεζας. Έτσι άγνωστα ίχνη του εντοπίζονται στην Αλεξανδρούπολη, παρότι ο Κ.Γ. Καρυωτάκης δεν πατά ποτέ το πόδι του στο οθωμανικό Δεδέαγατς ή στην απελευθερωμένη μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ακριτική πόλη του Έβρου (1920).

Στη μόνιμη έκθεση του Ιστορικού Μουσείου Αλεξανδρούπολης του «Συλλόγου Αρχαιοφίλων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς Νομού Έβρου» (<http://www.ismo.gr/>) για την ιστορία της πόλης και της ευρύτερης περιοχής της, που λειτουργεί από τον Ιούνιο του 2011, παρουσιάζεται μία ασπρόμαυρη φωτογραφία σε ξύλινο κάδρο από το ιδιωτικό αρχείο του πρώην συμβολαιογράφου Χαράλαμπου Καρυωτάκη. Απεικονίζει όρθιο τον ποιητή Κ.Γ. Καρυωτάκη και καθήμενο τον πρώτο του εξάδελφο Κωνσταντίνο Επαμεινώνδα Καρυωτάκη, πατέρα του δωρητή της φωτογραφίας προς το Μουσείο. Φέρει την υπογραφή του Γεωργίου Παναγιώτου, διάδοχου του παλαιού φωτογράφου της Αλεξανδρούπολης Αλέξανδρου Παναγιώτου, ο οποίος προφανώς δεν είναι ο δημιουργός της, διότι -όπως τονίσαμε- τούτη η πόλη δεν εντάσσεται στον μακρύ κατάλογο των αναγκαστικών ή ηθελμένων μετακινήσεων του ποιητή. Ο Παναγιώτου απλώς την αντιγράφει και τη μεγεθύνει κατά παραγγελία του ιδιοκτήτη της. Είναι τραβηγμένη στην Αθήνα, όταν οι δύο εξάδελφοι και συμφοιτητές στη Νομική Σχολή αποφοιτούν μαζί. Πρόκειται για άγνωστο και αθησαύριστο φωτογραφικό υλικό, καθώς δεν συμπεριλαμβάνεται ούτε στην εμπεριστατωμένη *Χρονογραφία* των Σαββίδη - Χατζηδάκη - Μπισού ούτε σε προγενέστερα ή μεταγενέστερα της αφιερώματα και δημοσιεύματα.

Με δεδομένο ότι ο Κ.Γ. Καρυωτάκης εγγράφεται τον Σεπτέμβριο του 1913 στη Νομική και λαμβάνει το πτυχίο του «υποστάς την νενομισμένην δοκιμασίαν» στις 11 Δεκεμβρίου του 1917, η φωτογραφία, κατά τα λεγόμενα του μικρανεψιού του, ενδεχομένως να ανάγεται χρονικά στα τέλη του 1917 ή στις αρχές του 1918. Ωστόσο, συγκρίνοντάς την με τις άλλες δύο γνωστές φοιτητικές φωτογραφίες του, όπου ποζάρει καθισμένος, και οι οποίες χρονολογούνται κατά προσέγγιση η πρώτη στα 1914 ή 1915 και η δεύτερη στα 1916 ή 1917 (*Χρονογραφία*, εικ. 2, 5), παρατηρούμε ότι στην φωτογραφία του Ιστορικού Μουσείου Αλεξανδρούπολης ο ποιητής φυσιογνωμικά μοιάζει περισσότερο με αυτόν της περιόδου 1914-1915. Η προσεκτική αντιπαραβολή τους δείχνει πως η κόμμωση, το κοστούμι, το κολάρο του πουκαμίσου και το προεξέχον μαντιλάκι στην τσέπη είναι ολόιδια. Μάλλον φορά τα ίδια ρούχα. Επομένως, πιστεύουμε ότι μια ενδιάμεση χρονολόγηση μεταξύ 1915-1916, στη διάρκεια δηλαδή της παράλληλης φοίτησης των δύο εξαδέλφων, είναι πιθανότερη. Εξάλλου εύλογα μπορούμε να υποθέσουμε ότι λόγω της παρέλευσης του χρόνου, ο Χαράλαμπος Καρυωτάκης ίσως να μην μεταφέρει με απόλυτη ακρίβεια τη μαρτυρία του πατέρα του.

Παρομοίως άγνωστος στη σχετική με τον βίο του Κ.Γ. Καρυωτάκη βιβλιογραφία είναι και ο εικονιζόμενος πρώτος του εξάδελφος Κ.Ε. Καρυωτάκης. Ο Σακελλαριάδης, με ποικίλες ευκαιρίες, σημειώνει ότι ο παππούς του Καρυωτάκη Κώστας

γιου του, ο Κ.Ε. Καρυωτάκης φοιτά στο Γυμνάσιο της Τρίπολης και φιλοξενείται στο σπίτι της οικογένειας Σκάγιαννη, της μητέρας του Κ.Γ. Καρυωτάκη. Σπουδάζει κι αυτός δικηγόρος στη Νομική Αθηνών, κάνει παρέα με τον ποιητή και κατά διαστήματα υποτίθεται ότι συγκατοικεί μαζί του στη Νεάπολη / Εξάρχεια. Εντούτοις, ο Σακελλαριάδης υποστηρίζει πως ο φίλος του μετά τον πρώτο χρόνο της διαμονής του στην Αθήνα, που μπαίνει οικότροφος στην Ιόνιο Σχολή, μέχρι το πέρας των φοιτητικών του σπουδών και λίγο αργότερα ζει μόνος του σε διάφορες σοφίτες και «παλαιικά» δωμάτια της Νεάπολης: το 1916 στην οδό Βαλτετσίου 14, το 1918 στην οδό Νοταρά 22, και το 1919 μερικές εκατοντάδες μέτρα πιο κάτω από τα Εξάρχεια προς το Μεταξουργείο, στην οδό Φαβιέρου 54. Η τελευταία διεύθυνσή του είναι ταυτοχρόνως και τα γραφεία του σατιρικού περιοδικού *Η Γάμπα*, από τον Σεπτέμβριο έως τον Οκτώβριο της ίδιας χρονιάς. Πάντως, δεν αποκλείεται κατά καιρούς να μένει δίπλα με τον Κ.Ε. Καρυωτάκη σε γειτονικά σπίτια ή σε ξεχωριστά δωμάτια μιας κοινόχρηστης αυλής. Από την άλλη, η σχέση και η συναναστροφή τους, ανεξάρτητα από το πόσο στενές είναι, αποδεικνύονται αυτόδηλα από την ύπαρξη της κοινής τους φωτογραφίας.

Κατόπιν ο Κ.Ε. Καρυωτάκης, παρασυρμένος από τη δίνη του πολέμου όπως κι ο ποιητής εξάδελφός του, στρατεύεται το 1919 και το 1920 βρίσκεται να υπηρετεί στο στρατοδικείο των Σαράντα Εκκλησιών της Ανατολικής Θράκης. Ο γιος του θυμάται πως στις Σαράντα Εκκλησιές συνεταιρίζεται με κάποιον Ρωμιοό δικηγόρο, ονόματι Γκιολμπάλου, για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του οθωμανικού δικαίου. Μετά το 1922 πηγαίνει στη Χαλκίδα και σύντομα επιστρέφει στην Θράκη, ύστερα από πρόσκληση του Γκιολμπάλου, ο οποίος δραστηριοποιείται πλέον στην Αλεξανδρούπολη. Εκεί γνωρίζει την ανιψιά του Αντώνη Λεονταρίδη, πλούσιου εμποροκτηματιστή και ευεργέτη της πόλης, Σμαρώ Λεονταρίδου και παντρεύονται το 1929. Κατοικεί μόνιμα στην Αλεξανδρούπολη και ασκεί με επιτυχία το επάγγελμα του δικηγόρου. Στα 1934 εκδίδει την εβδομαδιαία πολιτική εφημερίδα *Θρακικά Νέα*, την οποία μετά από κάποια χρόνια μεταβιβάζει στον δημοσιογράφο Σταύρο Φανφάνη. Διατελεί πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Έβρου κατά την περίοδο 1955-1961. Ίσαμε την αυτοκτονία του Κ.Γ. Καρυωτάκη (1928), ο Κ.Ε. Καρυωτάκης ανταλλάσσει μαζί του κάρτες που χάνονται την εποχή της Κατοχής, όταν η οικογένειά του καταφεύγει στην Αθήνα. Μέσω του εξαδέλφου του, λοιπόν, η Αλεξανδρούπολη έχει την τύχη να διασώσει στο Ιστορικό της Μουσείο ένα ελάχιστο τεκμήριο της ζωής του αυτόχειρα ποιητή.

[Πληρέστερη και βιβλιογραφικά τεκμηριωμένη ανακοίνωση της αθησαύριστης φωτογραφίας: Θανάσης Β. Κούγκουλος, «Μια άγνωστη φωτογραφία του Κ. Γ. Καρυωτάκη», *Μικροφιλολογικά* 33, σσ. 37-40.]

Ο Θανάσης Β. Κούγκουλος είναι διδάκτορας Νέας Ελληνικής Φιλολογίας και δάσκαλος στο *Trakya Universitesi* (Edirne - Τουρκία)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ Πέτρος Βράιλας - Αρμένης 200 χρόνια από τη γέννησή του

Με αφορμή τη συμπλήρωση δύο αιώνων από τη γέννηση του επανήσιου φιλοσόφου, πολιτικού και διπλωμάτη Διοργανωτές: οι Τομείς Φιλοσοφίας των Τμημάτων ΦΠΨ των Πανεπιστημίων Αθηνών και Ιωαννίνων, το Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών, το Ίδρυμα Ερεύνης και Εκδόσεων Νεοελληνικής Φιλοσοφίας και η Αναγνωστική Εταιρεία Κερκύρας.

Η έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου, το οποίο θα πραγματοποιηθεί στο κτήριο «Κωστής Παλαμάς» του Πανεπιστημίου Αθηνών (Ακαδημίας 48 και Σίνα) θα γίνει την Πέμπτη 30 Ιανουαρίου στις 17.00 και θα ολοκληρωθούν την επομένη, Παρασκευή 31 Ιανουαρίου, 10.00 -21.00.